

В. Шинкарук, доктор філологічних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

«У 2000 р. Україна приєдналася до глобально визнаних “Цілей розвитку тисячоліття” і взяла на себе політичні зобов’язання щодо їх досягнення і реалізації до 2015 р. Серед восьми визначених цілей другою названо забезпечення якісної освіти впродовж життя. Як вона реалізується в Україні?»

Якість вищої освіти розглядається насамперед як відповідність реальних освітніх потреб усіх суб’єктів освітньої діяльності (студента, регіональної освітньої системи, держави) отримуваному результату. Звідси впливають основні показники якості: задоволеність студентів і випускників рівнем набутої освіти; конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг випускників і вищого навчального закладу, який надає освітні послуги. Зрозуміло, що якісний рівень освіти дає змогу краще реалізувати себе на ринку праці. За даними Організації економічного співробітництва й розвитку, вища освіта в країнах Європи підвищує рівень доходів дипломованих фахівців не менше ніж у півтора-два рази. Відсутність такої кореляції в Україні накладає відбиток на мотивацію студентів при здобутті вищої освіти. Диплом, на жаль, розглядається лише як формальне підтвердження рівня освіти, а не як доказ справжньої професійної кваліфікації.

За даними дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва, 70,5 % респондентів оцінюють якість вищої освіти в Україні як низьку й середню. Результати соціологічного опитування, проведеного Інститутом економіки та прогнозування НАН України, демонструють, що понад 70 % майбутніх фахівців в університетах опановують певну сукупність знань, можуть їх шаблонно застосовувати, але не здатні вирішувати незнайомі для них завдання; 20 % випускників українських ВНЗ дуже погано орієнтуються в обраних професіях через власну недбалість і небажання вчитися; 10 % – це випускники, які добре оволоділи методом самонавчання і самовдосконалення.

Ці факти говорять про наявність серйозної проблеми в Україні. Зниження якості навчання може призвести до невизнання європейською спільнотою дипломів наших університетів, які не будуть спроможними пройти зовнішню експертизу. Наслідок – зниження мобільності їхніх студентів і випускників на європейському просторі.

Гальмують розвиток якості освіти й недостатня сформованість ринку освітніх послуг; брак механізмів орієнтації на потреби суспільства; недостатність науково-інформаційного й кадрового забезпечення вищої професійної освіти та її інноваційної бази.

Лише за рахунок розроблення стратегічної Державної програми

відновлення професійного потенціалу України, а також реалізації програми перспективного й поточного прогнозування потреб виробництва у фахівцях з вищою освітою і програми інформування населення щодо прогнозних потреб на ринку праці можна подолати існуючі розбіжності.

<...> Вирішення проблеми якості вищої освіти передбачає широкий комплекс відповідних дій. Потрібна сильна і послідовна комплексна державна політика. Наважуся запропонувати ряд необхідних основних заходів для забезпечення якісної освіти.

По-перше, реструктуризувати системи середньої загальноосвітньої профільної школи, професійно-технічної і вищої освіти в їх тісному взаємозв'язку, оскільки виник значний розрив між потребами суспільства й освітою.

По-друге, створити нові стандарти вищої освіти, адже лише за цих умов можна починати формування інноваційних програм, навчальних планів і діаграм підготовки бакалаврів, магістрів, докторів і реформування системи керування у вищій школі.

По-третє, удосконалити трудове законодавство відповідно до двоступеневості вищої освіти (бакалавр – магістр), оскільки в Україні відсутня узгодженість освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра й магістра з вимогами роботодавців. Також створити ефективну систему післядипломної освіти, яка б задовольняла потреби ринкової економіки.

По-четверте, усунути істотні диспропорції системи вищої освіти і вдосконалити мережу вищих навчальних закладів. Бо масовість вищої освіти породжує проблему якості. Ефективним шляхом до підвищення інституційної спроможності закладів щодо здійснення якісної підготовки, досягнення критичних параметрів їх основної діяльності, що не потребує додаткових інвестицій, потрібно визнати концентрацію, укрупнення дрібних, неефективних і безперспективних закладів, які вводять в оману і студентів, і батьків, і роботодавців, і державу щодо якості своїх дипломованих випускників.

По-п'яте, створити незалежну агенцію з оцінювання якості освіти, проведення сертифікованих освітніх аудитів. Визначити її статус, завдання і функції, розмежувати повноваження з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики в галузі освіти. Оцінювання якості освітньої діяльності в Україні повинна бути відкритою і публічною процедурою, а результати перевірок і моніторингових досліджень мають бути відомі громадськості, замовникам і споживачам освітніх послуг.

По-шосте, розробити комплексні критерії оцінки якості освітнього процесу.

Вирішення проблеми якості вищої освіти передбачає широкий комплекс відповідних дій. Потрібна сильна й послідовна комплексна державна політика, зокрема, у перспективному прогнозуванні й практичному проектуванні національної вищої школи» (*Шинкарук В. Шлях до якісної вищої освіти // Дзеркало тижня. Україна (http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/shlyah-do-yakisnoyi-vischoyi-osviti.html). – 2013. – 22.02–1.03).*